

den meegedeeld, ook in den schoonsten stilistischen vorm moet worden uitgedrukt. Svoboda meent ⁷⁷⁾ — en wie zich met de sfeer van Augustinus heeft vertrouwd gemaakt, is geneigd die meening te onderschrijven — dat de groote stilist het tricolon zoo vaak gebruikt en het kennelijk bemint ⁷⁸⁾, niet alleen omdat het hem als rhetor behaagt, maar ook omdat hij er als Christen door herinnerd wordt aan de Heilige Drieëenheid.

In ieder geval heeft Augustinus' bestudeering van het stijlprobleem deze beteekenis gehad, dat hij de eerste Romein is geweest, die den Bijbel heeft verheven tot den rang van literair werk en wel literair bij uitstek, de eerste, die de mogelijkheid van een Christelijke literatuur heeft aangetoond en eindelijk, dat hij de eerste geweest is, die op het vooral in zijn tijd zoo belangrijke gebied van den stijl in den Deus Creator gezien heeft den Deus Artifex.

Evenwel, men meene niet, dat het probleem zijn oplossing definitief gevonden had: Augustinus' stijltheorie is niet ontkomen aan het lot, dat aan het denken van zoovele andere geniale mannen is te beurt gevallen: deels heeft men haar niet begrepen, deels niet gekend of genegeerd. Niet begrepen heeft men, dat Augustinus in den stijl der Heilige Schrift een Goddelijke elocutio zag, een eloquentia divina, omdat zij haar rhetorische schoonheid ontleende aan de volmaakte uitdrukking van de gedachten door de woorden, aan haar waarachtigheid dus. Men heeft de Heilige Schrift eeuwen lang op grond van de door Cassiodorus met meer ijver dan inzicht verbreide opvattingen van Augustinus aangeprezen als het boek, waaruit men bij uitstek de schemata en tropen, d.w.z. de gansche wijsheid der wereld, zooals Notker Balbulus nog in de negende eeuw zegt, leeren kan ⁷⁹⁾.

Augustinus' eisch van een Christelijken stijl heeft men niet gekend of genegeerd. Evenals Hieronymus in het begin der vijfde eeuw prat gaat op zijn gewaande rusticitas, zoo doet het Gregorius in den aanvang der zevende, ja, na vele anderen, nog in de elfde eeuw Petrus Damianus ⁸⁰⁾.

Het is duidelijk, dat, zoolang men den stijl van den Bijbel beoordeelt naar de regelen der antieke rhetorica, de moeilijkheden blijven en dat men ook tot lang na de renaissance de-